

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI PONIKWA

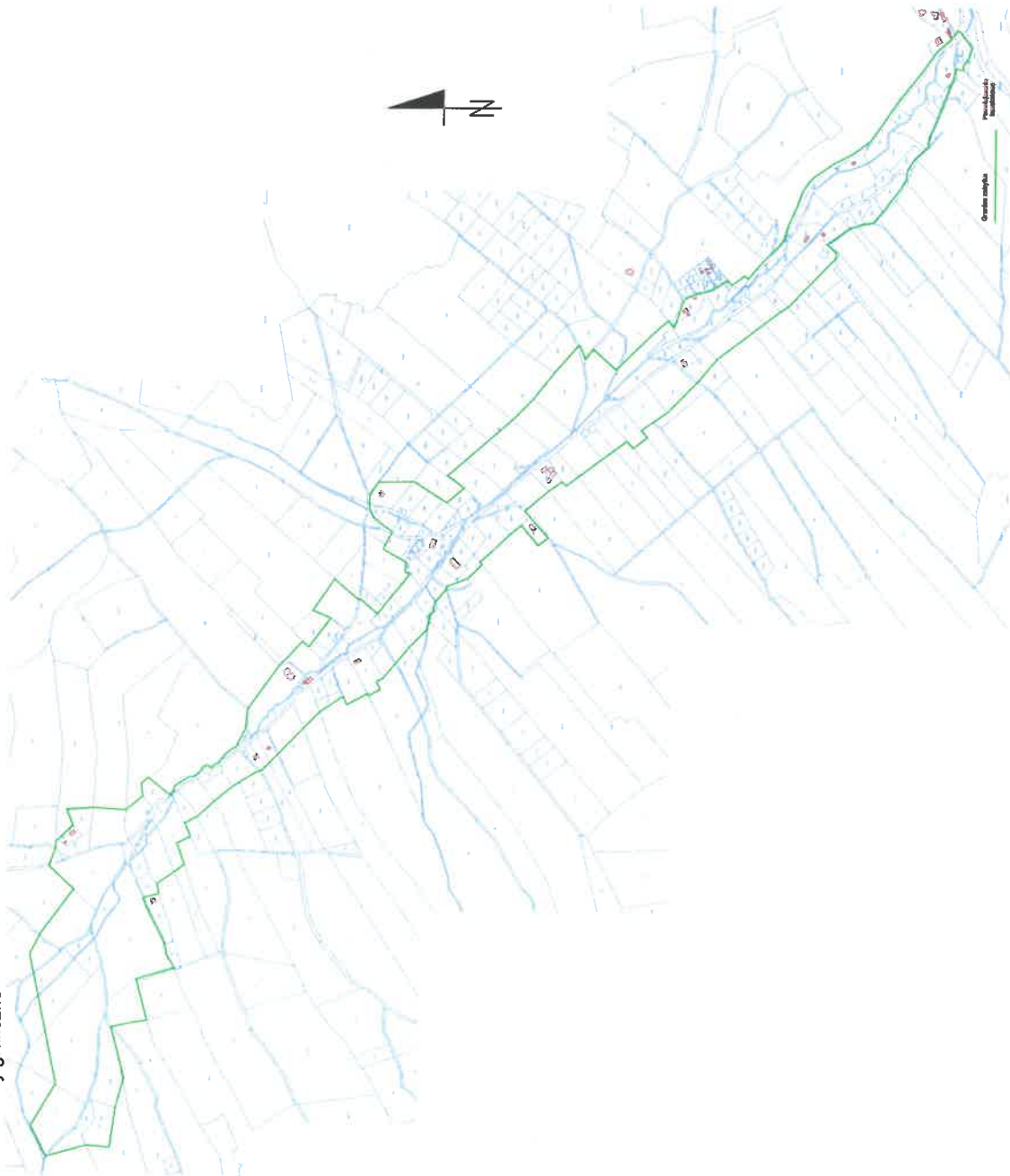
2. Czas powstania

XIII w.

3. Miejscowość

PONIKWA

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **BYSTRZYCA KŁODZKA**

6. Współrzędne geograficzne

50° 21' 15.885" N 16° 33' 7.1" E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: Verlorwasser, Verlorenwasser, Verlorrenn Wasser, Verlohnrwasser

HISTORIA: Ponikwa powstała najprawdopodobniej w I poł. XIII w. – wzmiankowana po raz pierwszy w 1319 r. Początkowo była najprawdopodobniej własnością wójtów i sędziów z Bystrzycy Kłodzkiej. Stosunki własnościowe są znane dopiero od XVIII w. – około 1633 r. znajdowało się tutaj 14 gospodarstw kmięcych. W trakcie wojny trzydziestoletniej wieś została zniszczona, jednak udało się ją szybko odbudować (odnotowano 17 gospodarstw kmiętych) oraz założono kolonię Eulenberg. W II poł. XVIII. Ponikwa była uważana z dużą wieś z dominującą warstwą rzemieślników (płóciennicy). W I poł. XIX w. wybudowano 3 młyny oraz olejarnię i szpital, rozwijał się przemysł rolny. W 2. poł XIX dla odwiedzających wieś kuracjuszy z Długopola Zdroju otworzono we wsi gospodę. Po 1945 r. wieś szybko została ponownie zasiedlona, utrzymała swój rolniczy charakter. Ponikwa to wieś o układzie łańcuchówki z cechami wielodrożnicy. Centrum osady stanowi kościół; zabudowa głównie murowana, organizowana w zagrody w czworobok pochodzi przede wszystkim z XIX/XX w. W ostatnich latach widać wzmożone zainteresowanie wsią – powstało tutaj kilka agroturystyk oraz budowane są nowe budynki mieszkalne jednorodzinne.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

6 sierpnia 2023 r.

Adamina Modrzejewska

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	PONIKWA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	BYSTRZYCA KŁODZKA		
3. Powiat	KŁODZKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		
HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI PONIKWA			

**ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA
POSTULATY KONSERWATORSKIE
ŹRÓDŁA I LITERATURA**

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- zatrącenie historycznie ukształtowanego układu ruralistycznego wsi
- przebudowa i niezgodne z doktryną konserwatorską prace remontowe historycznej zabudowy mieszkalnej

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- rozbudowa wsi z poszanowaniem historycznego ukształtowanego układu ruralistycznego
- zachowanie dominanty jaką stanowi kościół pw. św. Józefa Robotnika
- budowa nowych obiektów z zastosowaniem materiałów występujących w budownictwie lokalnym oraz z zachowaniem cech charakterystycznych dla Kotliny Kłodzkiej
- prace remontowe i modernizacyjne przy historycznej zabudowie mieszkalnej należy prowadzić z zachowaniem oryginalnej substancji zabytkowej
- prace przy obiektach zabytkowych należy prowadzić w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Brygier W., Dudziak T., Chomiak I., *Ziemia Kłodzka*, Pruszków 2018.
Denio-Handbuch der Kunstdenkmäler in Polen *Schlesien*, Berlin 2005.
Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
Rybka-Cegielska I., Boguszewicz M., Wiśniewska D., *Studium środowiska kulturowego gminy Bystrzyca Kłodzka woj. Wałbrzyskie tom II, część I*, Wrocław 1995.
Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 15: Kotlina Kłodzka i Rów Górnej Nysy, Wrocław 1994.

Kartografia

Messtischblatt Habelschwerdt 5765, ok. 1936 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

6 sierpnia 2023 r.
Adamina
Modrzejewska

A. Modrzejewska

